

Η Τέχνη και η αξιοποίησή της στη διδακτική πράξη: Πρόταση διδασκαλίας για τα Θρησκευτικά του Δημοτικού Σχολείου

Σουλτάνα Αβέλλα, ΠΕ01 Εκπαιδευτικός-Επιμορφώτρια ΙΕΠ, ΕΟΠΠΕΠ, Αποσπασμένη στην Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου

Το σχολείο, ως συστημικός άξονας της κοινωνίας, καλείται τα τελευταία χρόνια να ανταποκριθεί σε ποικίλες και σημαντικά διαφοροποιημένες, σε σχέση με το παρελθόν ανάγκες, που προκύπτουν από τις ραγδαίες κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στο εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον της χώρας αλλά και του διεθνούς προσανατολισμού της. Παράλληλα αυτό επιχειρεί και υιοθετεί νέους στόχους και περιεχόμενα σπουδών για να μπορέσει να προσφέρει τη δυνατότητα στους μαθητές και τις μαθήτριες να οικοδομήσουν βασικά στοιχεία της προσωπικότητάς τους, κάτι που θα συμβεί όταν αυτοί καταφέρουν να συναντηθούν, συνομιλήσουν και εμπλακούν στη διαδικασία αξιοποίησης των δεδομένων πληροφοριών και γνώσεων του κάθε αντικειμένου. Έτσι ουσιαστικά και όχι επιφανειακά θα καταφέρουν να αναπτύξουν δεξιότητες και στάσεις που σταδιακά θα τους/τις καταστήσουν ενεργούς, αποτελεσματικούς και δημοκρατικούς πολίτες.

Επειδή τα θέματα της εκπαίδευσης μαζί μ' αυτά της τεχνολογίας και τα πολιτιστικά προϊόντα είναι από τα πλέον σύγχρονα, αποτελούν τους ισχυρούς πυλώνες ανάπτυξης και αφορούν τους πολίτες μιας χώρας, ως πολίτες του κόσμου. Γι' αυτό απαιτούνται μείζονες πολιτικές αποφάσεις που θα ενισχύουν την καινοτομία και θα ικανοποιούν στο μέγιστο βαθμό και τους πιο απαιτητικούς συνδιαμορφωτές και αποδέκτες αυτών.

Τα Προγράμματα Σπουδών των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων χρήζουν σημαντικών αλλαγών, ώστε να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη διεπιστημονικότητα. Παράλληλα το εκπαιδευτικό προσωπικό, με τα πενιχρά μέσα και την ελλιπή κατάρτιση που διαθέτει, ανεξάρτητα από το μάθημα που διδάσκει, έχοντας ως πρόταγμα τη βελτίωση της ποιότητας των μαθησιακών εμπειριών στο σχολείο και την τάξη, οφείλει να αξιοποιεί τη δημιουργικότητα και τη φαντασία των μαθητών και να διαμορφώνει κριτήρια για την ανάπτυξη της αισθητικής καλλιέργειας των εμπλεκόμενων στη μαθησιακή διαδικασία.

Η αξιοποίηση των τεχνών, δηλαδή της λογοτεχνίας, της μουσικής, της θεατρικής αγωγής, των εικαστικών κ.ά. συνδράμει σημαντικά στην εκπαιδευτική διεργασία. Επιπλέον, επειδή η Τέχνη άντλησε μέρος της θεματολογίας της από τη Βίβλο και τα διάφορα ιερά κείμενα, μπορεί να αντιληφθεί κανείς ότι η αξιοποίησή της στο μάθημα των Θρησκευτικών δεν αποτελεί ξένο σώμα. Αντίθετα, είναι τόσο οικεία, διαχρονική και παγκόσμια, πράγμα που αυτόματα καθιστά τους μαθητές/τριες κοινωνούς μιας ιστορικής, καλλιτεχνικής πραγματικότητας, που δεν άφησε αδιάφορους μεγάλους δημιουργούς στον κόσμο. Από την άλλη αυτό δε σημαίνει ότι δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία έργα που το περιεχόμενό τους δεν είναι θρησκευτικό κι αυτό γιατί η τέχνη καταφέρνει να αγγίζει διάφορες πτυχές της προσωπικότητας, ενισχύει τον κριτικό στοχασμό και, παράλληλα, καλλιεργεί τη δημιουργική ικανότητα όταν καταφέρουμε να δημιουργούμε πολλαπλές συνδέσεις ανάμεσα στα έργα τέχνης και της ύλης που διδάσκουμε.

Στην προκειμένη περίπτωση η πρόταση αφορά στο πρώτο δίωρο της Θεματικής Ενότητας της Στ' Δημοτικού «**Η Θεία Ευχαριστία: Πηγή και κορύφωση της ζωής της Εκκλησίας**». Συγκεκριμένα, το εγχείρημα στηρίζεται στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις ελλήνων και ξένων ειδικών από το χώρο της παιδαγωγικής και της τέχνης (Ματσαγγούρας, Κόκκος, Βρεττός, Perkins, Dewey) και στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Μάθημα των Θρησκευτικών που ισχύει από το Σχολικό Έτος 2016-17 .

Επιπλέον η Τέχνη, ως μέσο διδασκαλίας και ως βιωματική τεχνική, αποτελεί μέρος μιας ενότητας που επιχειρεί να συνδέσει την εμπειρία των μαθητών/τριών του Δημοτικού με τις βιβλικές αφηγήσεις και τα ιστορικά γεγονότα της αρχαίας Εκκλησίας. Κομβικό σημείο της ενότητας αποτελεί η ταύτιση της **Θείας Ευχαριστίας** και της **Εκκλησίας** όπως αυτή παρουσιάζεται στη Θεία Λειτουργία ως έκφραση της πίστης και της ζωής των Χριστιανών. Επιπλέον «η δημιουργία και ο άνθρωπος προσφέρουν τη ζωή τους στο Θεό, η κτίση αγιάζεται και συνδέεται με τη ζωή του Θεού. Συνάμα, ο Χριστός φανερώνεται ως Σώμα που έχει πολλά και διαφορετικά μέλη σε πλήρη ενότητα. Ο Χριστός γίνεται Εκκλησία. Ο χρόνος της Θείας Ευχαριστίας προσανατολίζει τον ιστορικό βίο των ανθρώπων στη ζωή της Βασιλείας. Οι Χριστιανοί καλούνται να εργαστούν και να μεταμορφώσουν τον κόσμο σε κόσμο δικαιοσύνης και ειρήνης, για να ζήσει ο κόσμος.» (Οδηγός Εκπαιδευτικού στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου – Αναθεωρημένη έκδοση 2014, σ.75)

Όλα τα προηγούμενα θα επιχειρηθεί να τα συνδέσουμε με όσα ο Ausebel επισημαίνει, ότι δηλαδή ο δάσκαλος οφείλει να ανακαλύψει τι ξέρει ήδη ο μαθητής και από εκεί και πέρα, με τον κατάλληλο τρόπο διδασκαλίας, να τον βοηθήσει να συνδέσει τα όσα μαθαίνει με τον εαυτό του, τον κόσμο γύρω του και τη μελλοντική διάσταση των ενδιαφερόντων του. Δηλαδή, οι δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται για την πρόσκτηση του νέου αντικειμένου πρέπει «να δημιουργούν στους μαθητές εμπειρίες που αφυπνίζουν το νου, την καρδιά και την ψυχή τους», σ' ένα πλαίσιο που νοηματοδοτεί τη ζωή και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που μπορούν να συνεισφέρουν στη βελτίωση της ανθρώπινης υπόστασης και του κόσμου. (Οδηγός Εκπαιδευτικού στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου – Αναθεωρημένη έκδοση 2014, σ.54)

Τέλος η πρόταση λαμβάνει υπόψη τις γενικές αρχές της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας και ειδικά τη σημασία και το σκοπό της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, που εστιάζει στη συμμετοχή όλων των παιδιών, ανεξαρτήτως ικανότητας, φυλής, κοινωνικής τάξης, εθνικότητας, θρησκείας και γένους, χωρίς περιορισμούς και κοινωνικούς αποκλεισμούς.